

Saldırganlık için Ebeveyn Desteği Ölçeğinin (SEDÖ) Türkçe Formunun Değerlendirilmesi

Evrım ÇETİNKAYA YILDIZ¹, Zeynep HATİPOĞLU SÜMER²

¹Akdeniz Üniversitesi Eğitim Fakültesi,
Antalya, Türkiye

²Orta Doğu Teknik Üniversitesi Eğitim
Fakültesi, Ankara, Türkiye

Öz

Bu çalışmanın amacı, çatışma çözme durumlarında ergenlerin ebeveynlerinin saldırgan ve saldırgan olmayan çözümleri desteklemesine ilişkin algılarını ölçen Saldırganlık için Ebeveyn Desteği Ölçeğinin (SEDÖ; Orpinas, Murray, & Kelder, 1999) Türkçe uyarlamasının yapılması ve psikometrik özelliklerinin değerlendirilmesidir. Araştırmaya, 566 ortaokul öğrencisi katılmıştır. Katılımcıların yaş ortalaması 13.09'dur ($SS=0.95$). SEDÖ'nün Türkçe formunun yapı geçerliğini test etmek için doğrulayıcı faktör analizi (DFA) kullanılmıştır. Elde edilen DFA değerleri (RMSEA=0.04, GFI=0.98, AGFI=0.97, CFI=0.99 ve TLI=0.98) SEDÖ'nün iki faktörlü yapısının model uyumun mükemmel olduğunu göstermektedir. Ebeveynlerin saldırgan çözümleri desteklemesi ve ebeveynlerin saldırgan olmayan çözümleri desteklemesi isimli iki alt ölçeği bulunan SEDÖ'nün güvenilirlik katsayısını belirlemek için Cronbach Alfa iç tutarlık katsayısı ve iki yarı güvenilirlik katsayıları hesaplanmıştır. Faktörlere ait Cronbach Alfa değerleri sırasıyla; Ebeveynlerin Saldırgan Çözümleri Desteklemesi (ESÇD) alt ölçeği için 0.81, Ebeveynlerin Saldırgan Olmayan Çözümleri Desteklemesi (ESOÇD) alt ölçeği için 0.62 olarak hesaplanmıştır. İki yarı güvenilirliği katsayıları ise Ebeveynlerin Saldırgan Çözümleri Desteklemesi alt ölçeği için 0.78, Ebeveynlerin Saldırgan Olmayan Çözümleri Desteklemesi alt ölçeği için 0.72'dir. İki alt ölçek arasındaki korelasyon katsayısı ise -0.44 olarak bulunmuştur. Bu bulgular ışığında, uyarlaması yapılan Saldırganlık için Ebeveyn Desteği Ölçeğinin Türkçe formunun geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğu ve ergen örneklemeleriyle yürütülecek çalışmalarda kullanılabileceği sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Saldırganlık, ebeveynler, ergenler

Abstract

Evaluation of the Turkish Parental Support for Fighting Scale (PSFS)

The purpose of this study was to adapt and evaluate the psychometric properties of the Turkish version of the Parental Support for Fighting Scale (PSFS; Orpinas, Murray, & Kelder, 1999) which measures the adolescents' perception of their parents' support for aggressive and non-aggressive solutions. Five-hundred and sixty-six middle school students participated in the study. The mean age of the participants was 13.09 ($SD=0.95$). Confirmatory factor analysis was used to test the construct validity of the PSFS. The results of the fit indices, (RMSEA=0.04, GFI=0.98, AGFI=0.97, CFI=0.99 and TLI=0.98) indicated that the model fit of the two-factor structure of the PSFS was perfect fit. The Cronbach's alpha internal consistency coefficient and split-half reliability coefficients were calculated to determine the reliability coefficients of the subscales. Cronbach alpha coefficients of the factors were 0.81 for the Parental Support for Aggressive Solutions (PSFS) and 0.62 for the Parental Support for Non-Aggressive Solutions (PSNAS). Split-half reliability coefficients were 0.78 for the Parental Support for Aggressive Solutions and 0.72 for the Parental Support for Non-Aggressive Solutions. The correlation between the two subscales was found significant and the coefficient was -0.44. In the light of the study findings, it was concluded that the Turkish version of the PSFS is a valid and reliable measurement tool and can be used in studies conducted with adolescent samples.

Keywords: Aggression, parents, adolescents

Correspondence / Yazışma:
Evrım ÇETİNKAYA YILDIZ, Akdeniz
Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Antalya,
Türkiye

Tel: +90 242 227 44 00
E-mail: evrimcetinkaya@gmail.com

Received / Geliş: 30 Temmuz 2020

Accepted / Kabul: 22 Eylül 2020

Online published / Çevrimiçi yayın:
26 Eylül 2020

©2020 JCBPR, Available online at
<http://www.jcbpr.org/>

Cite this article as: Çetinkaya Yıldız, E., Hatipoğlu Sümer, Z. (2021). Saldırganlık için Ebeveyn Desteği Ölçeğinin (SEDÖ) Türkçe Formunun Değerlendirilmesi. J Cogn Behav Psychother Res, 10(2), 222-231. <https://doi.org/10.5455/JCBPR.116225>

GİRİŞ

Ebeveynlerin çocuklarının sosyalleşmesinde birinci derecede role sahip olduğu (Kuczynski ve Grusec, 1997) ve çocukların ailede ne şekilde sosyalleştiğinin olumlu ve olumsuz gelişimsel sonuçlarla (Herenkohl, Maguin, Hill, Hawkins, Abbott ve Catalano, 2000) doğrudan ilişkili olduğu alanyazında belirtilmektedir. Ayrıca, ebeveynlerle ilgili bazı değişkenlerin ergenlerde saldırgan davranışların ortaya çıkmasında önemli rol oynadığı (Labella ve Masten, 2018; Reid, Patterson ve Snyder, 2002) ortaya konmuştur. Bandura'nın (1978) sosyal öğrenme kuramında da saldırganlığın gelişiminde model almanın ve dolayısıyla ebeveynlerin önemi vurgulanmıştır. Kurama göre, saldırgan davranışlara ve saldırgan davranışların ödüllendirilmesine tanık olan çocuklar, aynı ya da benzer saldırgan davranışları sergileme eğiliminde olurlar. Benzer bir şekilde Akers'in (1985; 1998; 2000) Sutherland'ın (1947) suç kuramına dayandırarak geliştirdiği ergen suçluluğu kuramı da sosyal öğrenme prensiplerini temel almaktadır. Bu kuramda da bir kişi saldırgan davranışları modelleyen ve suç davranışlarını destekleyen düşüncelere sahip kişilerle ilişki içindeyse, bu kişinin saldırgan ve suç içeren davranışlar gösterme ve saldırganlığı/suçluluğu destekleyen düşüncelere sahip olma olasılığının yüksek olduğu belirtilmiştir. Ajzen ve Madden'in (1986) planlı davranış kuramı ise bireylerin eylemlerinin kendi inançlarına, çevrelerindeki kişilerin normlarına ilişkin algılarına ve eylemlerinin sonuçlarına ilişkin algılarına dayandığını varsaymıştır. Problem davranış kuramı da (Jessor, Donovan ve Costa, 1991) algılanan çevresel faktörlerin davranış problemlerinin gelişiminde önemli rol oynadığını belirtmiştir. Grusec (2002) ve Grusec ve Hastings (2015), sosyal öğrenme ve sosyal bilişsel kuramlarla tutarlı olarak, ergenlerin saldırgan davranışlarının, ebeveynlerinin düşünce sistemlerinden ve ebeveynlerinin model olmasından etkilendiğini belirtmişlerdir. Özetle, yukarıda ifade edilen kuram ve modeller çocuk ve ergenlerde saldırganlığın gelişiminde model almanın ve dolayısıyla model alınan kişilerin saldırganlıkla ilgili tutum, davranış ve düşüncelerinin yani bilişsel davranışçı süreçlerin etkisinin oldukça fazla olduğunu öne sürmüştür.

Alanyazında çatışma durumlarında ebeveynlerin saldırgan çözümleri desteklemesi ve ergenlerin saldırgan davranışları arasındaki ilişki incelenmiş, saldırganlık için ebeveyn desteği rapor eden ergenlerin kavgalarda ve saldırganlık davranışı içeren çatışma durumlarında daha fazla yer aldıkları belirtilmiştir (Orpinas, Kelder, Frankowski, Murray, Zhang ve McAlister, 2000; Rimal ve Real, 2003). Yürütülen kapsamlı bir çalışmada Orpinas, Murray ve

Kelder (1999), aile yapısı, ebeveynlerle ilişkiler, ebeveyn izlemesi ve ebeveynlerin saldırganlığa ve silah taşımaya karşı tutumları ile saldırgan davranış ilişkisini incelemiştir. İncelenen tüm değişkenler saldırganlıkla ilişkili bulunmuş olsa da diğer değişkenler kontrol altında tutulduğunda, ebeveynin kavgayı/saldırganlığı desteklemesinin saldırgan davranışları açıklayan en etkili değişken olduğu bulunmuştur. Solomon, Bradshaw, Wright ve Cheng (2008), ebeveynlerin saldırganlıkla ilgili düşünceleri ile ergenin saldırganlıkla ilgili düşünceleri arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğunu ve bunun da saldırgan davranışlarla pozitif ve anlamlı bir şekilde ilişkili olduğunu ortaya çıkarmıştır. Benzer bir şekilde Farrell, Henry, Schoeny, Bettencourt ve Tolan (2010) ebeveynlerin saldırganlığı desteklemesi ile ergenlerin saldırgan davranışları arasında doğrudan ve aynı yönde bir ilişki olduğunu bulmuştur. Malek, Chang ve Davis (1998) ise ailelerinin kendilerinden kavga etmelerini beklediğine inanan ergenlerin, aşağılanma ya da hakarete uğrama durumunda daha yüksek oranda kavgaya karıştıklarını gözlemlemiştir. Son olarak, Copelan-Linder, Jones, Haynie, Simmons-Morton, Wright ve Cheng (2007), saldırıya uğramış ve acil servise başvurmuş gençlerle yürüttükleri bir çalışmada, ebeveynlerinin kavgaya yönelik tutumlarına ilişkin algılarının, ergenlerin misilleme yapmaya ilişkin tutumları üzerinde en büyük etkiye sahip olan değişken olduğunu ortaya koymuştur.

Çatışma durumlarında ebeveynlerin saldırganlığı desteklemeyen tutumlarının, ergenlerin olumlu davranışları üzerinde etkili olduğunu gösteren çalışmalar da mevcuttur. Örneğin, Wyatt ve Carlo (2002), ebeveynlerinin antisosyal davranışlara olumsuz tepki göstereceğine ilişkin beklentisi olan ergenlerin, suçluluk ve saldırganlık puanlarının düşük olduğunu rapor etmiştir. Benzer bir şekilde, Ohene, Ireland, McNeely ve Borowsky (2006), ebeveynlerinin saldırganlığı onaylamaması ile ilgili algıları olan gençlerin, kişilerarası akran şiddetine karşı daha olumlu ve barışçıl tutumlarının olduğunu, fiziksel kavgalara daha az dâhil olduklarını belirtmiştir. Murray (2008) de anne babasının saldırganlıktan uzak durmasını isteyeceğini düşünen ergenlerin daha az saldırgan davranış sergilediklerini ifade etmiştir. Yakın tarihli bir çalışmada Garthe, Sullivan ve Farrell (2018), ebeveynleri saldırganlıktan kaçınmalarını isteyen çocukların daha az saldırgan davranışta bulduklarını rapor etmiştir. Bu konu ile ilgili nitel bir çalışmada (Farrell, Erwin, Bettencourt, Mays, Vulin-Reynolds, Sullivan ve ark., 2008), çatışma durumlarında saldırgan davranmayı ya da davranmamayı cesaretlendiren faktörleri belirlemek amacıyla ortaokul öğrencileri ile görüşmeler

yapılmıştır. Görüşmelerde katılımcı öğrencilerin bir kısmı, bazen öfkelenmeler de ya da arkadaşlarından/kendi içlerinden gelen saldırgan davranışları gerektiğine ilişkin bir baskı hissetseler de “ailelerinin bu davranışı onaylamayan seslerini içsel olarak duyduklarını” ve saldırgan olmayan çözümlere yöneldiklerini belirtmişlerdir.

Ebeveynlerin saldırganlıkla ilgili olarak çocuklarına farklı mesajlar verdiği bilinmektedir. Geçim sıkıntısı yaşayan ailelerin ve etnik olarak azınlık gruba dâhil olan ailelerin çatışmaları ele alma konusunda çocuklarına karışık mesajlar verdikleri bulunmuştur (Garthe, Sullivan ve Larsen, 2015; Johnson, Finigan, Bradshaw, Haynie ve Cheng, 2013). Çalışmalardan bazılarında ise ebeveynlerin saldırganlığı zaman zaman gerekli gördükleri ifade edilmiştir (Chen, Flores ve Shetgiri, 2016; Garthe, Sullivan ve Farrell, 2018). Türkiye’de yürütülen birçok araştırmada da (Ayan, 2007; Bilir, Arı, Dönmez ve Güneysu, 1991; Hatipoğlu Sümer ve Aydın, 2000; Kaya, Bilgin ve Singer, 2012) yetişkinlerin fiziksel ceza yöntemine sıklıkla başvurdukları ve çatışma durumlarında çocuklarını edilgen olup saldırganlığa maruz kalmalarındansa saldırgan davranışta bulunmaları yönünde telkin ettikleri belirtilmiştir (Mangır ve Baran, 1990; Yazar ve Erkuş, 2013).

Ebeveynlerin çocuk yetiştirme sürecinde çocuklarını saldırganlığa yöneltme yerine onlara barışçıl çözüm önerileri içeren mesajlar vermeleri konusunda desteklenmeleri, ergenlerin saldırgan davranışlarını önlemek için yürütülen çalışmalarda atılabilecek en önemli adımlardan biridir. Dolayısıyla, öncelikle ergenlerin ebeveynlerinin çatışma durumları ile karşı karşıya kaldıklarında saldırgan çözümleri mi yoksa saldırgan olmayan çözümleri mi desteklediğine ilişkin algılarını belirlemek gerekmektedir. Bu noktadan hareketle, bu çalışmada, özgün formu Orpinas, Murray ve Kelder (1999) tarafından Amerika Birleşik Devletleri’nde geliştirilmiş olan ve psikometrik özellikleri yeterli bulunan “Parental Support for Fighting Scale” Saldırganlık için Ebeveyn Desteği Ölçeği’nin (SEDÖ) Türk kültürüne uyarlanmasının yapılması ve psikometrik özelliklerinin değerlendirilmesi hedeflenmiştir. Türkçe alanyazında çatışma durumlarında ebeveynlerin ne tür çözümleri desteklediğine ilişkin ergenlerin algılarını ölçen herhangi bir ölçme aracının bulunmadığı bilinmektedir. SEDÖ’nün saldırganlığı yordayan aile faktörleriyle ilgili değişkenlerin araştırıldığı çalışmalara ve ailelerin de dâhil edildiği koruyucu, önleyici çalışmalara katkı sağlayacağı öngörülmektedir.

YÖNTEM

Çalışma Grubu

Çalışma grubu, İç Anadolu Bölgesinde yer alan büyükşehirlerden birinin merkez ilçelerinde bulunan devlet okullarına devam eden 566, 6. 7. ve 8. sınıf öğrencisinden oluşmaktadır. Çalışmada küme örnekleme ile örneklemedeki yedi ilçeden rasgele birer okul seçilmiş ve her bir okuldan 6., 7. ve 8. sınıf düzeyindeki üç sınıfta ölçümler uygulanmıştır. Araştırmaya katılan öğrencilerin yaş ortalaması 13.09’dur ($SS=0.95$). Cinsiyet (%50 kız, %50 erkek öğrenci) ve sınıf açısından (%33.7 altıncı sınıf, %33.2 yedinci sınıf ve %32.9 sekizinci sınıf) katılımcı dağılımı dengeli bir şekildedir. Katılımcıların anne eğitim düzeyleri incelendiğinde, %3 okuryazar değil, %44.5’inin ilköğretim, %15.4’ünün ortaokul, %18.9’unun lise ve %11.7’sinin yükseköğretim-üniversite mezunu olduğu görülmüştür. Katılımcıların baba eğitim düzeyleri incelendiğinde ise, %0.7 okuryazar değil, %28.8’inin ilköğretim, %17.7’sinin ortaokul, %26.1’inin lise ve %18.7’sinin yükseköğretim-üniversite mezunu olduğu görülmüştür.

Veri Toplama Aracı

Saldırganlık için Ebeveyn Desteği Ölçeği (SEDÖ), Orpinas, Murray ve Kelder (1999) tarafından, çatışma çözme durumlarında ergenlerin ebeveynlerinin saldırgan ve saldırgan olmayan çözümleri ne derece desteklediğine ilişkin algılarını ölçmek amacıyla geliştirilmiştir. SEDÖ’nün özgün formu ilk olarak 10 madde ve tek boyut olarak değerlendirilmiştir ve Students for Peace projesinde bu şekilde kullanılmıştır. Özgün formun geliştirilmesi aşamasında araştırmacıların odak grup görüşmeleri yaptıkları belirtilmiştir (Kelder ve ark., 1996; Orpinas ve ark., 2000). Ölçeğin özgün formunun yanıt formatı “evet” 1 puan, “hayır” 0 puan şeklindedir ve ebeveynlerin saldırgan olmayan çözümleri desteklemesi ile ilgili maddeler ters olarak puanlanmıştır. Ölçeğin tek boyutlu ve toplam puan olarak değerlendirilen özgün formunun Cronbach Alfa güvenirlik katsayısı 0.81’dir (Orpinas, Murray ve Kelder, 1999).

Ölçeğin özgün formunun yazarlarının da dâhil olduğu Multisite Violence Prevention Project (MVPP, 2004) kapsamında ölçeğin yapı geçerliği ile ilgili olarak yapılan analizlerde, ölçeğin birbiriyle ilişkili olan iki faktörlü yapısının uyum indeksi değerlerinin, tek faktörlü yapının uyum indeksi değerlerinden daha iyi olduğu görülmüştür. Dolayısıyla, bu iki ölçeğin bir yapının zıt uçlarını ölçen ölçekler olmaktan ziyade

iki ayrı yapıyı ölçtükleri kanaatine varılmıştır. Ölçeğin iki faktörlü özgün formuna ilişkin DFA uyum indeksi değerleri RMSEA=0.11 ve CFI=0.94'tür. Ölçekte yer alan alt ölçeklerin Cronbach Alfa güvenilirlik katsayıları ise ESÇD için 0.62, ESOÇD için 0.66'dır. İki alt ölçek arasındaki korelasyon katsayısının ise -0.44 olduğu belirtilmiştir. Buna göre her iki alt ölçekte beşer madde bulunmaktadır. Alt ölçekler, Ebeveynin Saldırgan Çözümleri Desteklemesi (Parental Support for Aggressive Solutions - ESÇD; 1., 2., 3., 5. ve 9. madde) ve Ebeveynin Saldırgan Olmayan Çözümleri Desteklemesi (Parental Support for Nonaggressive Solutions-ESOÇD; 4., 6., 7., 8. ve 10. madde) şeklindedir.

Ölçeğin özgün formunda katılımcılara “Ebeveynleriniz size kavga ile ilgili şu ifadeleri söylüyor mu?” sorusu sorulmuş ve katılımcıların “evet” ya da “hayır” seçeneklerinden birini seçerek ölçeği cevaplamaları istenmiştir. ESÇD alt ölçeğinde yer alan maddelere örnek olarak “Eğer birisi sana vurursa sen de ona vur” ve “Eğer bir sorunu konuşarak çözemiyorsan kavga ile çözmek en iyisidir” maddeleri verilebilir. ESOÇD alt ölçeği için ise “Eğer biri sana isim takıyorsa, duymazdan gel” ve “Eğer biri seninle kavga etmek isterse, bir öğretmenine ya da senden büyük birisine söyle” maddeleri örnek verilebilir. Özgün ölçekte ESÇD ve ESOÇD alt ölçeklerinden alınabilecek en yüksek puan 5, en düşük puan ise 0'dır. ESÇD alt ölçeğinden alınan yüksek puan ebeveynlerin saldırgan çözümleri desteklemesi anlamına gelirken ESOÇD alt ölçeğinden alınan yüksek puan ebeveynlerin saldırgan olmayan çözümleri desteklediğini göstermektedir.

Veri Toplama Süreci

Çeviri çalışması sonucunda geliştirilen ölçeğin Türkçe formu, etik kurul izni, İl Millî Eğitim Müdürlüğünden alınan izinler ve veli onam formlarının toplanmasının ardından örneklemedeki öğrencilere uygulanmıştır. Ölçekle birlikte demografik bilgileri (ör. yaş, cinsiyet, sınıf, anne ve baba eğitim düzeyi) toplamak için kısa bir demografik form kullanılmıştır. Ölçek ve formun yanıtlanması yaklaşık olarak 10 dakika sürmüştür.

Veri Analizi

SEDÖ'nün iki faktörlü yapısının doğrulanıp doğrulanmadığını test etmek amacıyla DFA uygulanmıştır. Alt ölçeklerinin güvenilirlik katsayılarını belirlemek için Cronbach Alfa iç tutarlık katsayısı ve iki yarı güvenilirliği katsayısı hesaplanmıştır. Analizler öncesinde varsayımların karşılanıp karşılanmadığını test etmek için veri setindeki uç değerler, kayıp

veriler ve normal dağılım durumu kontrol edilmiş ve ilgili varsayımların karşılandığı tespit edilmiştir. Varsayımların test edilmesi ve güvenilirlik analizi için SPSS 20.0 programı, DFA için ise Lisrel 8.7 programı kullanılmıştır.

BULGULAR

SEDÖ'nün Dil Eşdeğerliği

SEDÖ'nün çevirisini hem Türkçe hem de İngilizce yeterliği yüksek olan üç akademisyen (PDR ve İngilizce öğretmenliği alanından) yapmıştır. Araştırmacılar daha sonra çevirileri ayrı ayrı değerlendirerek ölçeğin Türkçe formunu oluşturmuşlardır. Bu form geri çeviri işlemi için iki farklı uzmana (İngilizce öğretmenliği ve PDR alanından) gönderilmiştir. Araştırmacılar tarafından incelenen geri çeviri sonucu elde edilen formun özgün ölçek ile tutarlı olduğuna karar verilmiştir. Ölçek daha sonra PDR alanından iki akademisyene uzman görüşü için gönderilmiştir. Uzman görüşleri doğrultusunda, ölçeğin özgün formundaki ESOÇD alt ölçeğindeki yedinci madde (“Problemi etraflıca düşünmeli, kendini sakinleştirmeli ve sonra arkadaşınla problemi konuşmalısın”) ile altıncı madde (“Eğer biri seninle kavga etmek isterse kavga etmemek için onunla konuş”) hemen hemen aynı davranışı ölçtüğü ve birden fazla davranışı içerdiği için ölçekten çıkarılmıştır. Bu nedenle ölçeğin Türkçe formu dokuz maddeden oluşmaktadır ve ESOÇD alt ölçeğinde dört madde yer almaktadır.

SEDÖ'nün özgün formunun yanıt formatı “evet”, “hayır” şeklindedir. Uzman görüşleri doğrultusunda, ölçme açısından iki uçlu yanıt formatı yerine daha fazla analize imkân tanıyacağı da düşünülerek ve orijinal ölçeği geliştiren yazarlardan izin alınarak ölçeğin yanıt formatı beşli Likert tipine çevrilmiştir. Dolayısıyla, ölçeğin Türkçe formunda katılımcılara “Ebeveynleriniz size kavga ile ilgili şu ifadeleri ne sıklıkta söyler?” sorusu sorulmuş ve her bir madde için katılımcılardan “hiçbir zaman” (1), “nadiren” (2), “ara sıra” (3), “sık sık” (4) ve “her zaman” (5) seçeneklerinden birini işaretlemeleri istenmiştir. Ölçeğin iki faktörlü özgün formunda olduğu gibi Türkçe formunda da ölçeğin tamamından elde edilen toplam puan kullanılmamaktadır. Alt ölçeklerden elde edilen toplam puanlar ve aritmetik ortalamalar değerlendirme için kullanılmaktadır.

SEDÖ'nün Yapı Geçerliğine İlişkin Analizler

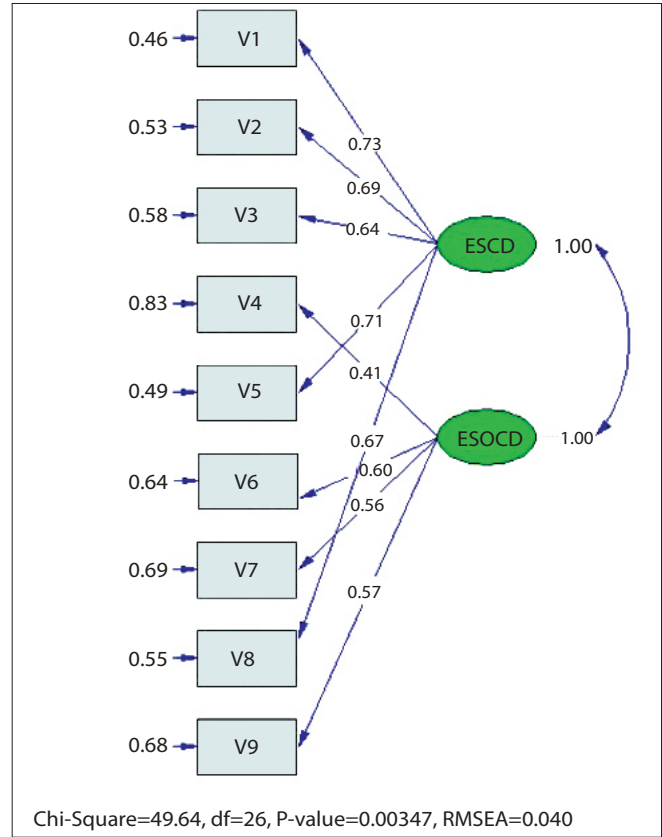
Saldırganlık için ebeveyn desteği ölçeğinin ölçek maddelerine ve alt boyutların toplam puanlarına ilişkin normal

dağılım incelemeleri, aritmetik ortalama, mod ve medyana göre ve normal dağılımın iki temel bileşeni olan çarpıklık ve basıklık katsayılarına göre yapılmıştır. Elde edilen bulgular Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1: Normal dağılıma ilişkin incelemeler					
Maddeler	Ortalama	Mod	Medyan	Çarpıklık katsayısı	Basıklık katsayısı
M1	2.89	3	3.00	0.021	-0.921
M2	2.72	3	3.00	0.197	-0.764
M3	2.81	3	3.00	0.087	-0.887
M4	3.13	3	3.00	-0.134	-0.979
M5	2.75	3	3.00	0.137	-0.915
M6	3.08	3	3.00	-0.043	-0.986
M7	3.18	3	3.00	-0.058	-0.949
M8	2.69	3	3.00	0.155	-0.766
M9	2.52	3	3.00	0.278	-0.961
ESÇD	10.59	11,00	9,00	0.639	-0.631
ESOÇD	9.53	10,00	9,00	0.202	-0.940

Tablo 1 incelendiğinde maddeler ve toplam puan için aritmetik ortalama, mod ve medyanın birbirine yakın değerler olduğu görülmektedir. Bununla birlikte maddeler ve toplam puan için çarpıklık ve basıklık katsayılarının yaklaşık olarak -1/+1 aralığında kaldığı görülmektedir. Bu bulgulardan hareketle dağılımların normale yakın olduğu söylenebilir.

SEDÖ'nün yapı geçerliliğine ilişkin veri analizinde LISREL 8.7 programı kullanılmıştır. Ölçeğin orijinal formunda yer alan maddeler ile maddelerin ölçtüğü yapı arasındaki standartlaştırılmış faktör yükleri, hem *t* değerlerine göre istatistiksel olarak anlamlı bulunmuş hem de tüm faktör yüklerinin 0.30'un (Büyüköztürk, 2004) üzerinde olduğu görülmüştür. Bu nedenle, ölçekte yer alan toplam 9 maddenin puanlarının hipotez edildiği gibi SEDÖ'nün

Şekil 1. Saldırganlık için Ebeveyn Desteği Ölçeği'ne ilişkin standartlaştırılmış DFA çözümleri

iki faktörlü yapısını ölçtüğü; bir diğer ifade ile ölçeğin faktöriyel geçerliğinin sağlandığı söylenebilir.

Uygulanan DFA sonucunda ki-kare (χ^2) uyumu, RMSEA, RMR, SRMR, GFI, AGFI, NFI, TLI, CFI değerleri incelenmiştir. Elde edilen bulgular Tablo 2'de sunulmuştur.

Tablo 2 incelendiğinde, ki kare değerinin anlamlı olduğu, χ^2/sd değerinin ise mükemmel uyum ölçütleri içinde yer aldığı görülmektedir. Bunun yanında RMSEA, GFI,

Tablo 2: Saldırganlık için Ebeveyn Desteği Ölçeği'ne ilişkin DFA uyum indeksleri				
Uyum İndeksi	Mükemmel uyum ölçütü	Kabul edilebilir uyum ölçütü	Araştırma bulgusu	Sonuç
χ^2		$p > 0,05$	$p < 0,05$	Uyumsuz
χ^2/sd	0-2	2-3	1.91	Mükemmel uyum (Tabachnick & Fidell. 2007)
RMSEA	$\leq 0,05$	$\leq 0,08$	0.04	Mükemmel uyum (Browne & Cudeck. 1993)
GFI	$\geq 0,90$	$\geq 0,85$	0.98	Mükemmel uyum (Schreiber. 2008)
AGFI	$\geq 0,90$	$\geq 0,85$	0.97	Mükemmel uyum (Schreiber. 2008)
NFI	$\geq 0,95$	$\geq 0,90$	0.98	Mükemmel uyum
TLI	$\geq 0,95$	$\geq 0,90$	0.98	Mükemmel uyum (Hu & Bentler. 1999)
CFI	$\geq 0,95$	$\geq 0,90$	0.99	Mükemmel uyum (Hu & Bentler. 1999)

AGFI, NFI, NNFI ve CFI değerleri model için mükemmel uyum olduğunu göstermektedir. Örneklem büyüdüğü ki-kare analizi sonuçlarının anlamlı çıkma olasılığı artmaktadır (Büyüköztürk, Akgün, Özkahveci ve Demirel, 2004). Yapılan birçok DFA'da örneklemin büyük olması nedeniyle p değerinin anlamlı olması normal olup, bu durum çalışmaların çoğunda tolere edilmektedir (Çokluk ve ark., 2010). Bu bulgulardan hareketle, modelin veri tarafından doğrulandığı söylenebilir.

Saldırganlık için Ebeveyn Desteği Ölçeği'nin madde ayırıcılık düzeyini incelemek amacıyla madde toplam korelasyonları incelenmiş ve Tablo 3'te sunulmuştur.

Tablo 3: Saldırganlık için ebeveyn desteği ölçeği madde toplam korelasyonları	
Maddeler	Madde Toplam Korelasyonları
Eğer biri sana vurursa sen de ona vur.	0.65
Eğer biri sana isim takarsa ona vur.	0.58
Eğer biri sana isim takarsa sen de ona isim tak.	0.58
Eğer biri sana isim takarsa duymazdan gel.	0.31
Eğer biri seninle kavga etmek isterse önce sen ona vur.	0.64
Eğer biri seninle kavga etmek isterse kavga etmemek için onunla konuş.	0.44
Eğer biri seninle kavga etmek isterse, bir öğretmenine ya da senden büyük birisine söyle.	0.40
Eğer bir sorunu konuşarak çözemiyorsan kavga ile çözmek en iyisidir.	0.56
Her ne olursa olsun kavga etmek iyi bir şey değildir, sorunları çözmek için başka yollar vardır.	0.43

Tablo 3 incelendiğinde, ölçekteki madde toplam korelasyonlarının 0.31 ile 0.65 arasında değiştiği görülmektedir. Ölçek geliştirme ve uyarılma süreçlerinde, madde toplam korelasyon değerlerinin, ölçülecek özelliği ayırt etme açısından en az 0.30 ve üzerinde olması beklenir (Büyüköztürk, 2007). Bu bulgulara göre ölçek maddelerinin iyi düzeyde ayırıcılık gösterdiği; bir başka deyişle, maddelerin ölçeğin bütünü ile ölçülmek istenen özelliği iyi ölçebilen maddeler olduğu söylenebilir.

SEDÖ'nün Güvenirlik Analizleri

İki alt ölçekten oluşan SEDÖ'nün alt ölçeklerinin güvenilirliklerini belirlemek amacıyla Cronbach Alfa güvenilirlik katsayısı ve iki yarı güvenilirlik katsayısı hesaplanmıştır. Cronbach Alfa katsayısı ESÇD alt ölçeği için 0.81, ESOÇD alt ölçeği için 0.62 olarak hesaplanmıştır. Aynı

zamanda iki yarı güvenilirliği analizi yapılmış ve sonucun ESÇD alt ölçeği için 0.78, ESOÇD alt ölçeği için 0.72 olduğu görülmüştür. Elde edilen değerler Akgül ve Çevik'in (2003) belirttiği üzere yaklaşık 0.60 ve 0.80 aralığında olduğundan SEDÖ'nün alt ölçeklerinin güvenilir olduğu ifade edilebilir.

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Ergenlerin saldırgan davranışları ve ilişkili diğer problem davranışlar tüm dünya için önemli bir halk sağlığı sorunudur ve sonuçları hem saldırgan davranışlar sergileyen ergenler ve aileleri için hem de tüm toplum için oldukça ağırdır. Alan yazında saldırgan davranışların gelişimine etki eden koruyucu ve risk faktörleri oldukça yoğun bir şekilde çalışılmaktadır (ör. Smokovski, Guo, Evans, Wu, Rose, Bacallo ve Cotter, 2017). Buna paralel bir şekilde koruyucu faktörleri geliştirecek ve etkisini arttıracak ya da risk faktörlerini ve etkisini azaltacak müdahale programlarının geliştirilmesine de oldukça önem verilmektedir (ör. Castillo-Eito, Armitage, Norman, Day, Dogru ve Rowe, 2020). Çocuk ve ergenlerin saldırgan davranışlarının ardında pek çok faktörün olduğu ve sosyal öğrenme prensiplerinin ve bilişsel davranışçı süreçlerin saldırganlığın aktarılmasında büyük rol sahibi olduğu bilinmektedir. Bu bağlamda, çocuğa en yakın ekolojik çevrede bulunan aile değişkenlerinin de saldırganlığın gelişiminde rol sahibi olduğu belirtilmektedir (ör. Johnson, Finigan, Bradshaw, Haynie ve Chen, 2011). Bazı aile ve ebeveyn faktörlerinin ve özellikle ebeveynlerin saldırganlıkla ilgili tutum, düşünce ve davranışlarının çocuk ve ergenlerin saldırgan davranışlarına etkisi olduğu sıklıkla vurgulanmaktadır. Kim, Lee ve Farber (2019) çalışmalarında çocukluk döneminde aileden ve toplum üyelerinden saldırgan olma konusunda sözlü tavsiye almanın şiddete maruz kalma ya da şiddete tanık olmaya göre ergenlerin kişilerarası şiddeti kabul etmeleri üzerinde daha fazla etkisinin olduğunu rapor etmişlerdir. Bu nedenle, çatışma durumlarında ebeveynlerin saldırgan çözümleri mi yoksa saldırgan olmayan çözümleri mi desteklediği ile ilgili olarak ergenlerin algılarını belirlemek önem kazanmaktadır. Ayrıca, alanyazında ebeveynlerin tutum ve normlarına ilişkin çocuklarının rapor ettikleri algıların, ergen davranışlarını yordamada ebeveynlerin norm ve tutumlarına ilişkin kendi bildirimlerinden daha etkili olduğu belirtilmiştir (Rimal ve Real, 2003). Türkçe alanyazın araştırıldığında, çatışma durumlarında ebeveynlerin saldırgan ya da saldırgan olmayan çözümleri desteklediğine ilişkin çocuk ve ergenlerin algılarını değerlendiren bir ölçme aracına rastlanmamıştır.

Dolayısıyla, bu araştırmada, özgün formunun psikometrik özellikleri yeterli bulunan SEDÖ'nün Türkçe uyarılmasının yapılması, geçerlik ve güvenilirliğinin değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

Ölçeğin yapı geçerliğini test etmek için kullanılan DFA sonuçları, ölçeğin özgün formundaki iki faktörlü yapının Türkçe formunda da desteklendiğini ve ölçeğin uyum indeksi değerlerinin mükemmel uyum değerlerini karşıladığını göstermiştir. Mevcut çalışmada elde edilen bulgular (RMSEA=0.04, CFI=0.99) MVPP (2004) çalışmasında rapor edilen bulgularla (RMSEA=0,11, CFI=0.94) kıyaslandığında, ölçeğin Türkçe formunun uyum indeksi değerlerinin daha iyi uyum gösterdiği söylenebilir. SEDÖ'de yer alan iki alt ölçeğin güvenilirliğini test etmek için Cronbach Alfa katsayısı ve iki yarı güvenilirlik katsayısı hesaplanmıştır. Cronbach Alfa katsayısı ESÇD alt ölçeği için 0.81, ESOÇD alt ölçeği için 0.62 bulunmuştur. Ölçeğin özgün iki faktörlü formunun kullanıldığı çalışmalarda (Miller, Gorman-Smith, Sullivan, Orpinas ve Simon, 2009; MVPP, 2004) ESÇD alt ölçeği için hesaplanan Cronbach Alfa değeri 0.63 ve 0.62, ESOÇD alt ölçeği için ise 0.66 olarak rapor edilmiştir. Değerler karşılaştırıldığında ölçeğin Türkçe formunun ESÇD alt ölçeğinin Cronbach Alfa güvenilirlik katsayısının (0.81) özgün ölçekte hesaplanan güvenilirlik katsayısına (0.63/0.62) göre oldukça yüksek olduğu dikkat çekmektedir. Bununla birlikte ESOÇD alt ölçeğinin Cronbach Alfa değerinin (0.62) özgün ölçek için hesaplanan Cronbach Alfa değerinden (0.66) bir miktar düşük olduğu görülmektedir. Mevcut çalışmada ayrıca, ölçeğin Türkçe formu için iki yarı güvenilirliği analizi yapılmış ve sonucun ESÇD alt ölçeği için 0.78, ESOÇD alt ölçeği için 0.72 olduğu görülmüştür.

Çalışmadan elde edilen bulgular iki alt ölçekten oluşan dokuz maddelik SEDÖ'nün Türkçe formunun geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğuna ilişkin kanıtlar sunmaktadır. SEDÖ'nün ESÇD (1., 2., 3., 5. ve 8. madde) ve ESOÇD (4., 6., 7. ve 9. madde) alt ölçekleri, ebeveynlerin çatışma durumlarında çocuklarına ne tür çözümleri önerdiklerini ölçmektedir. İki ölçek arasındaki korelasyon katsayısı tıpkı ölçeğin özgün formunda (MVPP, 2004) olduğu gibi -0.44 olarak hesaplanmıştır. SEDÖ'nün Türkçe formunun ESÇD alt ölçeğinde bulunan beş maddeden alınabilecek en yüksek puan 25, en düşük puan ise 5'tir. ESÇD'den alınan yüksek puan ebeveynlerin saldırgan çözümleri desteklediklerini, düşük puan ise saldırgan çözümleri desteklemediklerini göstermektedir. ESOÇD alt ölçeğinde bulunan dört maddeden alınabilecek en yüksek

puan 20, en düşük puan ise 4'tür. ESOÇD alt ölçeğinden alınan yüksek puan ebeveynlerin saldırgan olmayan çözümleri desteklediklerini, düşük puan ise saldırgan olmayan çözümleri desteklemediklerini göstermektedir.

SEDÖ'nün Türkiye'de ergenlerin saldırgan davranışlarına etki eden ebeveyn ve aile faktörlerinin araştırıldığı çalışmalara katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Konu ile ilgili olarak çalışan araştırmacılara öncelikle farklı örneklemelerde SEDÖ'nün geçerlik ve güvenilirliği ile ilgili analizleri test etmeleri önerilebilir. Ayrıca, SEDÖ'nün araştırmalarda kullanımının, saldırgan davranışlara yönelik olarak Türkiye'deki ebeveynlik pratiklerini daha net bir şekilde ortaya çıkarmaya yardımcı olacağı düşünülmektedir. Çocuk ve ergenlerin çatışma durumlarında ne yapacakları konusunda ebeveynlerinden aldıkları mesajların ortaya çıkarılmasının hem çocuk ve ergenlere hem de ebeveynlere yönelik hazırlanan koruyucu, önleyici sosyal beceri ve psikoeğitim çalışmalarına yön vereceği öngörülmektedir.

Etik Kurul Onayı: Çalışma, ODTÜ Uygulamalı Etik Araştırma Merkezi tarafından onaylandı (onay tarihi ve sayısı: 2009/28620816/162-400).

Hasta Onamı: Çalışmaya katılan tüm katılımcılardan yazılı bilgilendirilmiş onam formu alındı.

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız

Çıkar Çatışması: Yazarların bu araştırma bağlamında açıklaması gereken herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Finansal Destek: Bu çalışma Orta Doğu Teknik Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinasyon Birimi tarafından desteklenmiştir (BAP-08-11-DPT02K120510).

Ethics Committee Approval: This study was approved by METU Applied Ethics Research Center (date and number of approval: 2009/28620816/162-400).

Informed Consent: Informed consent was obtained from all individual participants included in the study.

Peer-review: Externally peer-reviewed.

Conflict of Interest: The authors declare no conflict of interest.

Financial Disclosure: This study was supported by Middle East Technical University Scientific Research Projects Coordination Unit (BAP-08-11-DPT02K120510).

KAYNAKLAR

- Ajzen, I. ve Madden, T. J. (1986). Prediction of goal-directed behavior: Attitudes, intentions, and perceived behavioral control. *Journal of Experimental Social Psychology*, 22, 453-474. [https://doi.org/10.1016/0022-1031\(86\)90045-4](https://doi.org/10.1016/0022-1031(86)90045-4)
- Akers, R. L. (1985). *Deviant behavior: A social learning approach* (3rd ed.). Belmont, CA: Wadsworth. Reprinted 1992. Fairfax, VA: Techbooks.
- Akers, R. L. (1998). *Social learning and social structure: A general theory of crime and deviance*. Boston, MA: Northeastern University Press.
- Akers, R. L. (2000). *Criminological theories: Introduction, evaluation, and application* (3rd ed.). Los Angeles, CA: Roxbury Publishing Company.
- Akgül, A. ve Çevik, O. (2003). *İstatistiksel analiz teknikleri SPSS'te işletme yönetimi uygulamaları*. Ankara: Emek Ofset.

- Ayan, S. (2007). Aile içinde şiddete uğrayan çocukların saldırganlık eğilimleri. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 8, 206-214. <https://acikerisim.cumhuriyet.edu.tr/xmlui/handle/20.500.12418/1844>
- Bandura, A. (1973). *Aggression: A social learning analysis*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.
- Bilir, S., Arı, M., Dönmez, N. B. ve Güneysu, S. (1991). 4-12 yaşları arasında 16.000 çocukta örselenme durumları ile ilgili bir inceleme. İçinde E. Konanç, İ. Gürkaynak ve A. Egemen (Eds.), *Çocukların kötü muameleden korunması I. Ulusal Kongresi*. (ss. 45-53) Ankara: Gözde.
- Browne, M. W. ve Cudeck, R. (1993). Alternative ways of assessing model fit. İçinde K. A. Bollen ve J. S. Long (Eds.), *Testing structural equation models* (ss. 136-162). Newbury Park, CA: Sage.
- Büyükoztürk, Ş. (2004). *Sosyal bilimler için analiz el kitabı*. Ankara: Pegem Akademi.
- Büyükoztürk, Ş., Çakmak, E. B., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2008). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Castillo-Eito, L., Armitage, C. J., Norman, P., Day, M. R., Dogru, O. C. ve Rowe, R. (2020). How can adolescent aggression be reduced? A multi-level meta-analysis. *Clinical Psychology Review*, 78, 101853. <https://doi.org/10.1016/j.cpr.2020.101853>
- Colder, C. R., Mott, J., Levy, S. ve Flay, B. (2000). The relation of perceived neighborhood danger to childhood aggression: A test of mediating mechanisms. *American Journal of Community Psychology*, 28(1), 83-103. <https://doi.org/10.1023/A:1005194413796>
- Copeland-Linder, N., Jones, V. C., Haynie, D. L., Simons-Morton, B. G., Wright, J. L. ve Cheng, T. L. (2007). Factors associated with retaliatory attitudes among African American adolescents who have been assaulted. *Journal of Pediatric Psychology*, 32(7), 760-770. <https://doi.org/10.1093/jpepsy/jsm007>
- Çokluk, Ö., Şekercioğlu, G. ve Büyükoztürk, Ş. (2010). *Sosyal bilimler için çok değişkenli istatistik: SPSS ve LISREL uygulamaları*. Ankara: Pegem Akademi.
- Farrell, A. D., Erwin, E. H., Bettencourt, A., Mays, S., Vulin-Reynolds, M., Sullivan, T., ... Meyer, A. (2008). Individual factors influencing effective non-violent behavior and fighting in peer situations: A qualitative study with urban African American adolescents. *Journal of Clinical Child and Adolescent Psychology*, 37, 397-411. <https://doi.org/10.1080/15374410801955821>
- Flannery, D. J., Vazsonyi, A. T., Torquati, J. ve Fridrich, A. (1994). Ethnic and gender differences in risk for early adolescent substance use. *Journal of Youth and Adolescence*, 23, 195-213. <https://doi.org/10.1007/BF01537445>
- Garthe, R. C., Sullivan, T. N. ve Farrell, A. (2018). Dating violence perpetration and perceived parental support for fighting and nonviolent responses to conflict: An autoregressive cross-lagged model. *Journal of Adolescence*, 68, 221-231. <https://doi.org/10.1016/j.adolescence.2018.08.006>
- Garthe, R. C., Sullivan, T. N. ve Larsen, R. (2015). Bidirectional associations between perceived parental support for violent and nonviolent responses and early adolescent aggressive and effective nonviolent behaviors. *Journal of Adolescence*, 45, 183-195. <https://doi.org/10.1016/j.adolescence.2015.09.009>
- Grusec, J. E. (2002). Parenting socialization and children's acquisition of values. In Bornstein, M. H. (Eds.), *Handbook of parenting: Vol. 5: Practical issues in parenting* (ss. 143-167). Mahwah, NJ: Erlbaum.
- Grusec, J. E. ve Hastings, P. D. (2015). *Handbook of socialization: Theory and research* (2nd ed.). New York: Guilford Press.
- Grusec, J. E. ve Goodnow, J. J. (1994). Impact of parental discipline methods on the child's internalization of values: A reconceptualization of current points of view. *Developmental Psychology*, 30(1), 4-19. <https://doi.org/10.1037/0012-1649.30.1.4>
- Hatipoğlu Sümer, Z. ve Aydın, G. (2000). Incidence of violence in Turkish schools: A review. *International Journal for the Advancement of Counselling*, 21, 335-347. <https://doi.org/10.1023/A:1005694929669>
- Herrenkohl, T. I., Maguin, E., Hill, K. G., Hawkins, J. D., Abbott, R. D. ve Catalano, R. F. (2000). Developmental risk factors for youth violence. *Journal of Adolescent Health*, 26(3), 176-186. [https://doi.org/10.1016/S1054-139X\(99\)00065-8](https://doi.org/10.1016/S1054-139X(99)00065-8)
- Hu, L. ve Bentler, P. M. (1999). Cut off criteria for fit indexes in covariance structure analysis: Conventional criteria versus new alternatives. *Structural Equation Modeling: A Multidisciplinary Journal*, 6(1), 1-55. <https://doi.org/10.1080/10705519909540118>
- Jessor, R., Donovan J. E. ve Costa, F. M. (1991). *Beyond adolescence: Problem behavior and young adult development*. New York: Cambridge University Press.
- Johnson, S. R. L., Finigan, N., Bradshaw, C., Haynie, D. ve Cheng, T. L. (2013). Urban African American parents' messages about violence: A mixed methods study. *Journal of Adolescent Research*, 28, 511-534. <https://doi.org/10.1177/0743558412447859>
- Kaya, F., Bilgin, H. ve Singer, M. I. (2012). Contributing factors to aggressive behaviors in high school students in Turkey. *The Journal of School Nursing*, 28(1), 56-69. <https://doi.org/10.1177/1059840511418669>
- Kim, J., Lee, B. ve Farber, N. B. (2019). Where do they learn violence? The roles of three forms of violent socialization in childhood. *Children and Youth Services Review*, 107, 104494. <https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2019.104494>
- Kuczynski, L. ve Grusec, J. E. (1997). Future directions for a theory of parental socialization. In J. E. Grusec ve L. Kuczynski (Eds.), *Parenting and children's internalization of values: A handbook of contemporary theory* (ss. 399-414). New York: Wiley.
- Labella, M. H. ve Masten, A. S. (2018). Family influences on the development of aggression and violence. *Current Opinion in Psychology*, 19, 11-16. <https://doi.org/10.1016/j.copsyc.2017.03.028>
- Loeber, R. ve Stouthamer-Loeber, M. (1986). Family factors as correlates and predictors of juvenile conduct problems and delinquency. *Crime and Justice*, 7, 29-149. <https://doi.org/10.1086/449112>
- Malek, M. K., Chang, B. H. ve Davis, T. C. (1998). Fighting and weapon-carrying among seventh-grade students in Massachusetts and Louisiana. *Journal of Adolescent Health*, 23(2), 94-102. [https://doi.org/10.1016/S1054-139X\(98\)00024-X](https://doi.org/10.1016/S1054-139X(98)00024-X)
- Mangır, M. ve Baran, G. (1990). Çocukta rol özdeşimi ve cinsel kimliğin kazanılması. *Eğitim ve Bilim*, 76(14), 66-72.
- Miller, S., Gorman-Smith, D., Sullivan, T., Orpinas, P. ve Simon, T. R. (2009). Parent and peer predictors of physical dating violence perpetration in early adolescence: Tests of moderation and gender differences. *Journal of Clinical Child & Adolescent Psychology*, 38(4), 538-550. <https://doi.org/10.1080/15374410902976270>

- Multisite Violence Prevention Project (2001; 2004). Description of measures: Targeted student survey. Available from the Centers for Disease Control and Prevention, National Center for Injury Prevention and Control, Atlanta, GA. (Unpublished)
- Murray, K. W. (2008). Aggression and perceptions of parenting among urban public middle school students. Unpublished doctoral dissertation. University of Maryland, College Park.
- Ohene, S. A., Ireland, M., McNeely, C. ve Borowsky, I. W. (2006). Parental expectations, physical punishment, and violence among adolescents who score positive on a psychosocial screening test in primary care. *Pediatrics*, 117(2), 441-447. <https://doi.org/10.1542/peds.2005-0421>
- Orpinas, P., Kelder, S., Frankowski, R., Murray, N., Zhang, Q. ve Mcalister, A. (2000). Outcome evaluation of a multi-component violence-prevention program for middle schools: The Students for Peace project. *Health Education Research*, 15, 45-58. <https://doi.org/10.1093/her/15.1.45>
- Orpinas, P., Murray, N. ve Kelder, S. (1999). Parental influences on students' aggressive behaviors and weapon carrying. *Health Education and Behavior*, 26(6), 774-787. <https://doi.org/10.1177/109019819902600603>
- Reid, J. B., Patterson, G. R. ve Snyder, J. (2002). *Antisocial behavior in children and adolescents: a developmental analysis and model for intervention*. Washington, DC: American Psychological Association.
- Rimal, R. N. ve Real, K. (2003). Understanding the influence of perceived norms on behavior. *Community Theory*, 13, 184-203. <https://doi.org/10.1111/j.1468-2885.2003.tb00288.x>
- Schreiber, J. B. (2008). Core reporting practices in structural equation modeling. *Research in Social and Administrative Pharmacy*, 4, 83-97. <https://doi.org/10.1016/j.sapharm.2007.04.003>
- Smokowski, P. R., Guo, S., Evans, C. B. R., Wu, Q., Rose, R. A., Bacallao, M. ve Cotter, K. L. (2017). Risk and protective factors across multiple microsystems associated with internalizing symptoms and aggressive behavior in rural adolescents: Modeling longitudinal trajectories from the Rural Adaptation Project. *American Journal of Orthopsychiatry*, 87(1), 94-108. <https://doi.org/10.1037/ort0000163>
- Solomon, B. S., Bradshaw, C. P., Wright, J. ve Cheng, T. L. (2008). Youth and parental attitudes toward fighting. *Journal of Interpersonal Violence*, 23(4), 544-560. <https://doi.org/10.1177/0886260507312947>
- Sutherland, E. H. (1947). *Principles of criminology* (3rd ed.). Philadelphia: Lippincott.
- Tabachnick, B. G. ve Fidell, L. S. (2007). *Using Multivariate Statistics* (5th Ed). Pearson Education Company. New York: Allyn and Bacon.
- Wyatt, J. M. ve Carlo, G. (2002). What will my parents think? Relations among adolescents' expected parental reactions, prosocial moral reasoning, and prosocial and antisocial behaviors. *Journal of Adolescent Research*, 17(6), 646-666. <https://doi.org/10.1177/074355802237468>
- Yazar, T. ve Erkuş, S. (2013). Okul öncesi öğretmenlerinin okul öncesi öğretmenlerin okul öncesi eğitim programındaki değerler eğitimine ilişkin görüşlerinin değerlendirilmesi. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20, 196-211. <https://www.pegem.net/dosyalar/dokuman/138184-20131219185238-14.pdf>

EXTENDED ENGLISH ABSTRACT

INTRODUCTION

Literature indicates that adolescents who report more parental support for aggressive solutions are more involved in fights. Thus, teaching and supporting parents for transmitting prosocial and peaceful messages to their children that do not lead to aggression is one of the most important steps to prevent adolescents from exhibiting aggressive behavior. For this purpose, it appears necessary to determine the perception of adolescents whether their parents support aggressive or non-aggressive solutions to conflict situations. Hence, in this study, it was aimed to adapt the Parental Support for Fighting Scale to Turkish (PSFS; Orpinas, Murray, & Kelder, 1999) and present its psychometric properties.

METHOD

This survey study was carried out in public middle schools in the central districts of a metropolitan city in Central Anatolia. A two-stage cluster random sampling technique was used. In each district, one school was chosen randomly, and in each school, three classes from the 6th, 7th and 8th grades were randomly selected. The participants were 566 middle school students. The mean age of the participants was 13.09 (SD=0.95). The gender (girls 50%, boys 50%) and grade (33.7% sixth grade, 33.2% seventh grade, and 32.9% eighth grade) distributions of the sample were in balance.

The PSFS aims to assess adolescents' perception of their parents' support for fighting and for nonviolent solutions to conflict (Orpinas et al., 1999). The participants are expected to respond to 10 declarative statements by stating "yes" or "no" to indicate whether each was something they had heard from their parent (s). In the original study, the results of the CFA employed by using one and two-factor models, favored the two-factor model (MVPP, 2004). The two 5-item subscales are Parental Support for Aggressive Solutions (PSAS; e.g., "If someone hits you, hit them") and Parental Support for Nonaggressive Solutions (PSNAS; e.g., "If someone calls you names, ignore them"). Scores are the mean of the items on each scale. The CFA results of the original form of the scale are satisfactory (RMSEA=0.11 and CFI=0.94). The Cronbach Alpha coefficients of the subscales are 0.62 for PSAS, and 0.66 for PSNAS. The correlation coefficient between the two subscales are reported as -0.44.

The Turkish version of the PSFS was formed after the translation studies were carried out. In order to test whether the two-factor structure of the original PSFS was also confirmed in the Turkish sample, the CFA was employed to the data. To determine the reliability coefficients, the Cronbach Alpha internal consistency coefficients and split-half reliability coefficients were calculated. Before the analyses, outliers, missing data, and normal distribution assumptions were checked and revealed no violation. The SPSS 20.0 program was used to test the assumptions and to conduct reliability analyses, and Lisrel 8.7 program was used for employing CFA.

RESULTS

In the adaptation process, experts suggested to omit the item "You should think the problem through, calm yourself, and then talk the problem out with your friend" which was loaded on the PSNAS subscale. According to the experts, the item measures almost the same behavior with another

item (i. e., "If someone asks you to fight, you should try to talk your way out of a fight") and it asks about more than one behavior. For this reason, the Turkish form of the PSFS consisted of nine items, and the PSNAS subscale included four items.

The response format of the original form of the PSFS is "yes", "no". The response format of the Turkish version of the scale was converted to five-point Likert type scale. Therefore, the instruction begins with a question of "How often do your parents tell you about the fight?" and participants are asked to select one of the options "never" (1), "rarely" (2), "occasionally" (3), "often" (4) and "always" (5) for each item. In line with the original two-factor form of the PSFS, the total subscale scores were obtained by calculating the mean of the items on each scale.

The results of the CFA performed to verify the construct of the PSFS with two factors, and nine items revealed perfect fit. Moreover, the fit indices of the Turkish PSFS (RMSEA=0.04, CFI=0.99) were found better than the original scale indices (RMSEA=0.11, CFI=0.94).

In order to examine the item discrimination level of the Turkish PSFAS, item total correlations were computed. The item total correlations appeared to vary between 0.31 and 0.65. The Cronbach Alpha coefficient was 0.81 for PSAS subscale, and 0.62 for PSNAS subscale. Additionally, split half-reliability coefficient was 0.78 for the PSAS subscale, and 0.72 for the PSNAS subscale.

DISCUSSION

It has been known that there are many factors behind the aggressive behaviors of adolescents, and social learning principles and cognitive processes play a major role in the transmission of aggression. Moreover, empirical studies have indicated that parents' attitudes, thoughts, and behaviors about aggression impact on the aggressive behaviors of children and adolescents. Therefore, it seems necessary to determine the perception of adolescents regarding their parents' support of aggressive or non-aggressive solutions in conflict situations. Extensive review on Turkish literature revealed that there has been no valid and reliable measure on assessing parental support for aggressive or non-aggressive solutions in conflict situations.

The findings obtained from the present study provide evidence that the Turkish version of the nine-item PSFS, which consists of two sub-scales, is a valid and reliable measurement tool. The correlation coefficient between the two subscales was calculated as -0.44, just as in the original form of the scale (MVPP, 2004).

It is expected that PSFS can contribute to the studies which investigate the parental and family factors that affect adolescents' aggressive behaviors. Researchers may be advised firstly to re-test the validity and reliability of the Turkish PSFS in different samples. In addition, it is thought that the use of PSFS in empirical studies can help to reveal parenting practices regarding aggressive behaviors of children more clearly. It is also envisioned that revealing aggressive and nonaggressive parental messages in conflicting situations may contribute to the development of psychoeducation and social-skills programs both for adolescents and their parents.

Keywords: Aggression, parents, adolescents